

ПРОПАГАНДИСТСЬКО-ВИХОВНІ РЕЙДИ ОУН-УПА

Національний рух завжди виходить з потреб нації, він скерований на захист її природних інтересів, тому не дивно, що ОУН-УПА спрямовувала всі свої сили на те, щоби підняти національну свідомість українського народу. Крім видання підпільної літератури УПА проводила пропагандистсько-виховні рейди по території України. Мітинги рейдуючих відділів ОУН-УПА мали великий успіх. У селі Красне Боринського району (9.10.1944р.) було на мітингу 500 осіб, у селі Глубочок Борщівського району (8.11.1944 р.) - 300. В цьому селі вже проводився великий мітинг ще в травні 1946 року, на якому повстанці пояснювали становище українського підпілля до "возз'єднання української греко-католицької церкви з руською православною" [1, 14].

У цей же час (липень-вересень 1944 р.) відділ УПА (керівник Шумський) проходив рейдом по Володавщині й на Підляшші (серпень), а потім перейшов за річку Буг на Полісся. З інших рейдів потрібно назвати рейд відділу УПА "Помста Полісся" по Білорусі [2, 20].

Таблиця I.

Кількість пропагандистсько-виховних рейдів (1945 рік)

№ п/п	Області України	Місяці			Разом
		липень	серпень	вересень	
1	Львівська	4	1	2	7
2	Дрогобицька	-	2	3	5
3	Тернопільська	3	2	-	5
4	Станіславська	4	5	5	14
5	Чернівецька	1	3	1	5
6	Закарпатська	-	4	-	4
7	Рівненська	-	-	4	4
8	Житомирська	1	-	-	1
Всього		13	17	15	45

[1,2-23].

З 24 квітня по 30 червня 1945 року відділ ОУН-УПА "Крути" провів пропагандистсько-виховний рейд по північній частині правобережної України, доходячи в околицях Києва до Дніпра та до нижньої течії Прип'яті. За 70 днів відділ пройшов 900 км та побував у 17-ти районах: Олевський, Емільчанський, Білокорівчів, Гарашів, Малин, Чоповичів, Радомишльський, Овручинський, Соловечинський, Коростенський (Житомирська область); Бородянський, Іваньківський, Димерський, Чорнобильський, Хабнеський, Новошепеличінський (Київська область); Ельський райони — Поліська область [3, 106].

З 6 червня по 30 червня 1945 року сотня ОУН-УПА провела пропагандистсько-виховний рейд по Станіславщині, відвідавши 16 населених пунктів, а саме: Узінь, Буківка, Колінки, Семиківці, Олешів, Вікняни, Долина, Копирчинці, Корнів, Раковець, Підвербці, Пертрів, Ісаків, Дашівці, Кутиська, Братишів. На кожному мітингу були присутні 300-600 осіб [3, 106].

З 3 по 16 жовтня 1945 року відділ ОУН-УПА рейдував по Вінничині, поширюючи масово підпільну літературу [3, 108].

Зауважимо, що з 20 жовтня по 10 листопада 1945 року відділ ОУН-УПА "Сурма" під командуванням командира Білого влаштував пропагандистсько-виховний рейд по прикарпатських і гірських селах Буковини, пройшовши понад 300 км [3, 108].

З 3 жовтня по 8 листопада відділ УПА під командуванням Енея провів пропагандистсько-виховний рейд по чотирьох районах Кам'янець-Подільської області, а саме: Смотрич, Дунаїв, Ярмолинці, Сатанів [3, 108].

В одному зі звітів командирів рейдуючих відділів ОУН-УПА читаємо: "Замітне є, що коли большевикам з трудом приходить організувати свої мітинги, коли їм треба аж посилати енкаведистів від хати до хати, щоб настягати кільканадцять стариків чи дітей, то нашим відділам вистарчить лише оголосити, а збігається зразу все населення і радо слухає вільного слова, не зважаючи на те, які це може мати наслідки" [3, 109].

Більше того, ОУН-УПА організувала спеціальні пропагандистсько-виховні рейди на території сусідніх держав, де проживало українське населення. В половині квітня 1945 року відділи ОУН-УПА побували в Польщі, Білорусі і Литві. Сотня командира Куліша дійшла була тоді аж до передмість Варшави [3, 110].

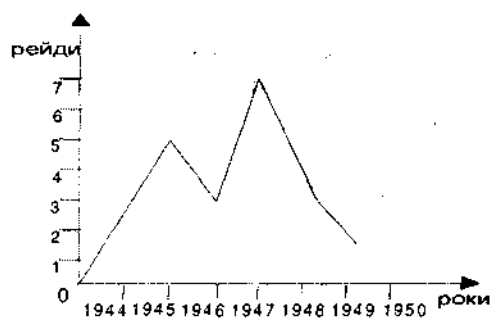
Влітку 1945 року курінь "Підкарпатський" під команду Прута відправився у рейд по Словаччині. Курінь вирушив із Самбірщини і через Лемківщину перейшов 22 серпня 1945 року

польсько-словацький кордон. Розділившись на менші відділи, курінь побував у селах районів Межиляборці, Стропків, Гіральтовці, Пряшів, Сабінів, Бардіїв, Геменне й повернувся до Галичини в половині вересня 1945 року [3, 110].

Були сформовані спеціальні короткі вказівки для тих, хто йшов у рейд по Словаччині: "Масово розповсюджувати наші листівки і літературу взагалі. Розгорнути масову кореспонденцію до впливових інтелігентів, поліційних станиць, адміністрації її. Листи висилати поштою (навіть до Праги, Братіслави і інших більших міст). Залучати наші листівки і видання з коротенькою допискою, в яких цілях ми сюди прийшли і хто висилає це письмо - значить українські Повстанці. Від словаків взяти (попросити і пояснити в яких цілях) адреси впливових урядових і приватних осіб, щоб вислати до них поштою наші посилки. Одночасно подавати листи "через чемність" через одних словаків до других, їхніх знайомих, - туди, куди пошта не сприяє. Крім цього робити по селах мітинги, гутірки, товариські розмови, співати наші революційні пісні по всіх селах і хатах, де тільки перебуватимете" [3, 251].

Потрібно згадати і про пізніші рейди ОУН-УПА в Прусію (1947 і 1948 рр.), в західну Німеччину (1947 р.), Румунію (1949 р.), Угорщину (1947 р.) [4, 159].

Проаналізувавши архівні матеріали, можна скласти орієнтовний графік пропагандистсько-виховних рейдів ОУН-УПА, що пройшли по сусідніх державах, на території яких проживає українське населення.



Графік пропагандистсько-виховних рейдів ОУН-УПА

Отже, можемо переконалися, що ОУН-УПА робило все для того, щоби піднести національну свідомість українського населення, зберегти рідну культуру, мову, історію. Більше того, ОУН-УПА намагалася не тільки зберегти, а й виховати молоду українську людину нового часу, нового гатунку. Одним із шляхів такої виховної роботи ОУН-УПА були пропагандистсько-виховні рейди, їх метою було якнайширше поінформувати населення про цілі і методи визвольної боротьби Організації українських націоналістів і Української повстанської армії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний архів Тернопільської області. -Ф.192. - Оп. 1. - Спр.243.
2. ДАТО.-Ф. 192.-Оп.1.-Спр.321.
3. Мірчук П. Українська повстанська армія 1942-1952. Документи і матеріали. - Львів: Просвіта, 1991.» 447с.
4. Баган О. Націоналізм і націоналістичний рух. - Дрогобич: Відродження, 1994. - 192с.